

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 4.

V Ljubljani, v soboto 24. januarja 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K. za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani* Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Bretonci in Slovenci.

Smó sicer dalač narazen, Bretonci in Slovenci, a v naši usodi je marsikaj podobnega. Zdaj, ko kruto kladivo liberalnega centralizma bije po bretonskem narodu, obnovlja se nam v spominu vspretna zgodovina obeh narodov, njihju trpljenje in borenje ter grožeča jima propast.

Tam ob najzapadnejšem delu Francije živi narod po številu skoro enak Slovincem. Okoli in okoli vse francosko. Francoski uradi, francoska vojaščina. A narod bretonski je ostal vkljub temu narod bretonski!

Bretonci so keltskega in englosaškega rodu. Govore povsem svoj lastni jezik. V starih časih so imeli svoje kneze in kralje, kakor Jugoslovani v naših pokrajinah. V dobi od X. do XII. stoletja so se začeli razvijati književni jeziki. Angleščina, francoščina, italijansščina, španščina — vsi ti jeziki so dobili svoje književnosti, a Bretonci so to zamudili — kakor Slovenci.

Francoski kralji so si s časom podvrgli Bretonjce. Plemstvo je bilo francosko, a narod je ostal bretonski. Prišla je doba revolucije. V imenu enakosti so hoteli revolucionarji vse zjednačiti. Bretoncem, ki se niso udali revolucionarnim tendencam, so napovedali boj, in dolga leta so se borili, dokler niso podlegli in se podvrgli velikemu Napoleonovemu cesarstvu. In zopet je centralizem francoski prevrnil vso javno upravo do zadnjega kota, vsa javna zastopstva zasedel s Francozi. A narod je ostal bretonski.

Kaj pa je držalo Bretonce v teku tolikih stoletij, da niso propadli?

Le eno je bilo, kar jih je ohranilo: katoliška duhovščina jim je ostala zvesta, se ni dala terorizirati od vlad, ampak je v propovedih in katehezah gojila narodni jezik.

In to je obranilo narod vkljub vsem nasiljem!

Liberalni centralizem je izkušal zdaj zatreti Bretonjce vsaj na papirju. Vlada jih pri ljudskih številih ni hotela vpoštevati. V departementih Finistère, Côtes du Nord in Morbihan so jih našli leta 1885. še 1,300.000, med njimi 630.000, ki niso znali nič francoskega. Leta 1899. so jih našli samo še 1,250.000. Ker so jim vsilili francoske šole, so mogli izkazati leta 1899. samo še 500.000 Bretonjcev, ki ne znajo še francosko. Koliko so pa zanesljive take števila, bi mogli povedati tudi mi — Slovenci.

Ko je vlada stala na najabsolutnejšem stališču francoskega narodnega liberalizma ter hotela popolnoma potlačiti bretonščino je pa stal eden ki se je edini upal stopiti na stran zatiranim. Takrat, ko so pri nas vstajali Ravnikarji in Slomški — bilo je leta 1845. — takrat se je škof quimperski s pastirskim listom v bretonjskem narodnem jeziku obrnil do celega naroda in do vse svoje duhovščine. Pokazal je pred vso javnostjo, da se cerkev ne sramuje nobenega jezika in enako ljubi vse narode.

In tako je ostalo do danes. Bretonjci so ostali kakor — Slovenci. Uradni birokratizem jih je sovražil, edino le cerkev jih je držala. In Bretonjci so bili ves čas — klerikalci. Freppel, d'Hulst, de Meun — vsi ti neustrašeni zagovorniki ljudstva proti liberalnemu nasilju — izvoljeni so med Bretonjci.

In zdaj je Combova vlada, ta barbarska preganjavka vsega, kar se brezpogojno ne uklanja njenemu nasilju, sklenila, da iznarodi Bretonjce ter jih siloma pofrancozi. Ukazala je, da morajo vsi duhovniki pridigati in katehizirati edino le francosko. Ko vse leži v prahu pred liberalnimi nasilniki, je zopet vstal mož, ki je neustrašeno pokazal, kje so značaji. Škof quimperski je objavil sicer vladni dekret, a ukazal svojim duhovnikom, da morajo vkljub temu poučevati in pridigati v narodnem jeziku. Vlada grozi z ječami in z oropanjem dohodkov — cerkev pa

ne pada pred kolena mogočnjakov, ampak obema raje ubogo, preganjano dete, svoje ljudstvo, ter hoče ž njim trpeti, da ga ohrani za zemljo in za nebesa.

In kaj vidimo drugod po svetu? Vsi liberalni listi, vštveši naš „Narod“, stoje na stališču Combovem in vpijejo: Zatríte, uničíte te „klerikalce!“

Mi pa pravimo: Svoboda in enakost, ne le nasilnikom, ampak tudi revežem!

Slovenski rodoljubi, naredíte si sami paralelo med Bretonjci in Slovenci!

Na vrhu šovinizma.

Ko se je razpravljalo v ogersko-hrvatskem saboru o novejši postavi glede izseljevanja, je prišel red tudi na potne liste za tujino. Ker je pa zakonodajstvo za potne liste zajedniška zadeva med Ogrsko in Hrvatsko, se je morala sprejeti tudi za Hrvatsko. In radi teh potnih listov za Hrvatsko, se je vnela v saboru huda borba med vladino stranko in opozicijo. In zakaj? Zato, ker je po postavi na teh potnih listih v porabi hrvatski jezik poleg francoskega. Ogerska opozicija je napala radi tega z vso odločnostjo ministra predsednika Szella, češ, da on s takimi postavami krši jedinstvo mažarske države pred zunanjim svetom, ter je zahtevala, da pride na mesto hrvatskega jezika na potne liste na Hrvatskem mažarski, ali pa vsaj poleg hrvatskega tudi še mažarski jezik.

Toda minister predsednik se je tej zahtevi uprl, ker bi to bilo protipostavno glede nagodbe, po kateri je na Hrvatskem uradni jezik le hrvatski.

Pri glasovanju je bila zahteva opozicije glede mažarskega jezika odbita. Radi tega dogodka je zavládala med hrvatskimi mažaroni silna radost in uradni časopisi niso zmogali dosti upiti, da proslavijo Szella kot pravičnega držav-

Čudni „domino“.

Za vladanja Ludovika XV. so prirejali na francoskem dvoru velike maškarade, h katerim je bil dovoljen vstop vsakemu, kdor je mogel plačati vstopnino. Tako veselico so priredili tudi takrat, ko je bil prestolonaslednik spoznan za polnoletnega. Med raznimi pisanimi našemljenci je vzbujal zlasti neki rumeno oblečeni „domino“ s svojim čudnim vedenjem splošno pozornost. Razen da je bil nenavadno velike in krepke postave, ni imel na sebi nič posebnega, a imel je nenavadno slast za jed. Kaj takega še niso videli nikoli na francoskem dvoru. Rumeni „domino“ je hodil od sobe do sobe, od mize do mize, in ni samo pokušal jed in pijačo, ampak požrl je vse, kar je mogel dobiti v roke. Komaj je pokončal v eni sobi čisto mirno celo kokoš, pol krače in nekaj steklenic šampanjca, že je eno minuto kasneje z isto ali še večjo slastjo izvršil isto junaško delo v sosednji sobi. Cel večer je uganjal to svojo šalo, in zbrana družba, ki se je izprva razveseljevala in smejala nad temi burkami, se je že jela polagoma jeziti nad temi, vendar nekoliko predrznimi norčijami. Kmalu je izvedel tudi mladi kraljevič o tem.

„To mora biti sam peklenšček, ako je res, kar pravíte“, meni kraljevič.

„Popolnoma v svoji lastni osebi je prišel, samo rog mu še manjka“, pristavi star plemič.

„A da je tako lačen! To bi mogel zaupati le kakemu ubogemu, sestradanemu pesniku“, pravi princ, „a vsejedno je to-le čudna reč. Nekaj drugega je gotovo še zraven. Da bi toliko pojedel?! To mora vino izlivati kam drugam in jedi gotovo prav spretno spravlja kam v svojo obleko“.

„Njih Veličanstvo se lahko prepriča na lastne oči, da ni nič sleparije zraven“, de plemič. „Le poglejte!“ Pokazal je skozi vrata v sosednjo sobo, kjer je korakal rumeni domino naravnost proti bogato obloženi mizi.

Z vidno zadovoljnostjo je pograbil veliko steklenico, jo nagnil, in kot bi bil trenil, jo je postavil spet nazaj na mizo popolnoma prazno. In meni nič tebi nič potegne enemu izmed gostov izpred njega krožnik, na katerem je bila pečena kura, in kmalu so bile na krožniku same kosti.

Princ in njegovo spremstvo so zrlí strmeč in molče čudnega moža; plemič je naposled dejal, da ga je zdaj videl že tretjič pri takem opravilu.

„Kaj? Moja častna beseda, da sem ga zdajle videl osmič, in vselej je spravil toliko po grlu“.

„Recíte rajši: desetič, pa se ne bote zlagali prav nič“, so pripovedovali drugi kraljevi spremljevalci.

„In ako rečete: petnajstič, bo še bolj prav“, pristavi markí Le Verd.

„Ni mogoče?!“ vzklikne princ. „Pokličíte hitro ceremonijerja! Jaz bi rad nekoliko bolj poznal tega našega gosta“.

A tudi ceremonijer ni vedel o čudnem „dominu“ drugega, kot da silno veliko pojé.

Ravno ko je nesel požrešni gospod k ustom poln kozarec bordoškega vina, je pristopil k njem ceremonijer in mu zaukazal:

„Njih Veličanstvo prestolonaslednik zapoveduje, da naj se rumeni domino takoj razkrinka“.

A čudni mož ni bil nič kaj zadovoljen s tem ukazom.

„Povelju kraljeve visokosti se vam ni zdravo upirati“, nadaljuje ceremonijer.

„Takemu povelju se seveda ne smem upirati“, reče oni in vrže urno krinko raz sebe. Pred osuplimi gledalci je stal preprost vojak angleške posadke, ki je bila takrat na Francoskem.

Princ in njegovo spremstvo ni moglo izlahka prikriti svojega veselja pri takem razkrinkanju. Kar je mogel resno, je dejal kraljevič:

nika za Hrvate, a pri tem pa so seveda izgrdili hrvatsko opozicijo, češ, da išče s svojim pisanjem proti ogerskej in domačej vladi le prepira, ki ga pa ni treba, saj ban in Szell vedno branita le postavu in nič drugoga.

Minister Szell po našem mnenju ni zaslužil za svoje delo nobene pohvale, ker je vršil le dolžnost, ko je branil postavu glede porabe hrvatskega jezika. To je prvi del tega dogodka, drugi del so pa mažaroni v svojih časopisih zamolčali, ker bi morali, ko bi hoteli biti pravični, najostreje pokarati ministra predsednika. Ko je mažarska opozicija videla, da ni vspela s svojim prvim predlogom, da se odstrani hrvatski jezik s potnih listov, je zahtevala, da se označi na hrvatskih potnih listih državljanstvo kot mažarsko in da se pritisne na nje mažarski grb. In oba ta predloga sta bila sprejeta, ker se njima ni protivil Szell, sprejeta sta tako nepostavno, kakor je bil prvi.

Dozdaj je bilo na hrvatskih potnih listih državljanstvo hrvatsko in grb hrvatski, kar je odgovarjalo postavi. Zakonodavstvo o potnih listih je, kakor smo omenili zajedniško, ali je eksekutiva izročena hrvatskej vladi. Za bana Mažuranića je bila izdana postava o hrvatskem državljanstvu. Ta postava je veljala brez vsakega ugovora do nastopa sedanjega bana, potem pa se je počas izstisnila ter se zdaj govori in piše le o ogerskem državljanstvu; mažaroni se niso temu nikdar upirali, ker oni sploh ne marajo za postave, posebno ne za one, ki branijo pravice Hrvatske. Zdaj je to postavu prekršil sam minister predsednik zavoljo soviniških Mažarov.

Ravno tako nepostaven je mažarski grb na hrvatskih potnih listih. Za vse avtonomne zadeve, in semkaj spada tudi izdavanje potnih listov, se rabi le avtonomni grb, t. j. grb kraljevine Hrvatske, Slavonije in Dalmacije. Na vsakem spisu, kjer je podpisan ban, sme stati le avtonomni grb in hrvatsko državljanstvo, kar odgovarja jasnej postavi.

In kakšna zmes bodo zdaj ti hrvatski potni listi in to vse radi tega, ker mažaroni niso na svojem mestu, kadar je treba braniti postavu, nego na vse take krivice molče. Še je čas, da se ta krivica popravi. Hrvatski sabor ne more sprejeti te postavu, toda od mažaronov ne moremo pričakovati take odločnosti, saj so že dozdaj sprejeli le preveč takih za hrvatski narod škodljivih postavu, pa bodo tudi le-to, dočim Mažari po svojih časopisih še vedno besne, da se je dovolil za hrvatske potne liste hrvatski jezik, čes da se je s tem raztrgala edinstvena mažarska država, kjer mora vladati edino mažarski jezik za vsakega državljanu brez razlike. Bivši minister predsednik Banffy pozivlja celo velikaško zbornico, naj vsaj ona reši čast mažarske države ter zavrže sprejeto postavu. Kakor je mažarstvo razpoloženo proti Hrvatom, bi se moglo to lahko

„Ne bom vas mučil s vprašanji, kako ste prišli semkaj, samo to povejte, kje je mogoče, da se en sam večer tolikokrat najeste?“

„Tolikokrat?“ ponovi vojak začuden. „Z vsem spoštovanjem, ki sem je dolžan Njih Veličastvu, odgovarjam, da sem zdajle ravno dobro začel jesti, pa ste me presenečili.“

„Začel?!“ vzklikne princ začudeno. „Saj sem slišal in sam videl! Kje je pa kuretina in kje vse krače, kje vse steklenice vina, ki ste jih izpraznili nocoj? Jaz zahtevam... jaz hočem vedeti vse!“

„Ako resno ukazuje Njih kraljeva Visokost“, de nato vojak, pomišljaje se nekoliko, „bom pa povedal, kako je s to rečjo. Oni oddelek, pri katerem služim jaz, ima danes stražo, pa smo se zmenili, kupili skupaj eno vstopnico in napravili to rumeno masko, ki nam je vsem prav. Tako se je vsa prednja vrsta straže, jaz zadnji med njimi, brez vse skrbi tu pri vas navečerjala, in zdaj čaka že prvi iz druge vrste zunaj pri vratih, da pridem jaz ven in mu dam obleko.“

Princ in njegovo spremstvo se je smejalo na ves glas. Nato so pa povabili še ostale vojake v palačo, ki so smeli pojediti, kar je ostalo na mizah.

zgoditi, posebno zdaj ko se je začela vzdigati zopet poznata magnatska politika, ki ne vidi od Karpat pa do Jadranskega in Črnega morja družega naroda nego mažarskega, kateremu bi se moralo izročiti gospodarstvo nad temi kraji. Mažari hočejo najprej odstraniti Hrvatsko s pota na jug, tu kršijo zistematično postavu za postavu toliko hvaljene hrvatske autonomije. Nakarna njihova je jasna, bodo li vspeli, to je seveda drugo vprašanje. Bodeli se hrvatski narod streznil še o pravem času, in mi verujemo, da se bode, potem morajo propasti vse velike osnove mažarske magnatske politike. Brez Hrvatske nima sploh vsa iztočna politika monarhije pravega smisla niti prave podlage, a mažarska pa še gotovo ne. Država naj da Hrvatskej, kar ji gre, pa bo mogla z njo izvesti srečno svojo zadačo na istoku, brez nje pa nikdar. Kakor kaže pa razprava o potnih listih, se Mažari še niso streznil, nego so se povzpeli do vrhunca šovinizma.

Poročila iz mest in trgov.

Kranj, 24. jan. (Napredek Kranja.) Med vsemi mesti na Kranjskem ima Kranj po naravi najugodnejšo lego za razvoj. Po osmerih cestah dohaja torej vsak ponedeljek toliko ljudstva z raznovrstnim blagom na kranjski trg in se tu razvija tako živahen promet, da se niti Ljubljana z večjim ponašati ne more. Kranj pa ni le naravno trgovsko središče, ampak tudi leži v sredi vodnih sil, ki nudijo mestu kruha in pečenke. Najnovejši uspehi tehnike dokazujejo, da je umno izrabljanje vodnih močij za čvrst razvitek industrije in obrta najboljša podlaga. Tudi se o prebivalstvu Kranja ne more trditi, da bi bilo duševno za razvitek nesposobno, nasprotno moramo reči, da tu biva cvet bistroumnega gorenjskega naroda. In vendar Kranj ne napreduje. Kmalu bo obhajal stoletnico svojega preporeda po silovitem požaru, ali prav pri tej priliki se bode lahko spominjal, koliko se je v sto letih — zamudilo. Vedno se dobi kdo, ki se vrine na vplivno mesto, da sredi ravne ceste podloži cokljo, in mesto ne more naprej.

Prva coklja se je vrgla razvitku Kranja pod voz, ko se je delal načrt za gorenjsko železnico. Ranjki Matevž Pirc — Bog mu daj nebesa, samo da bi nikoli več ne prišel v Kranj županovat — nikakor ni hotel biti zadnji med tistimi, ki so se bolj bali, da bi pod Kranjem čez Savo stopila železnica, kakor so se stari Kranjci bali Turkov in Francozov. Ko bi se bil tedanji občinski svet z županom na čelu le nekoliko potrudil za to, da bi bila železnica prestopila Savo pod Drulovkom, lahko bi stal kolodvor danes na ravnini v kranjskem polju. Vse drugačno življenje bi bilo v tem slučaju v Kranju. Koliko tujcev bi se tu oglašalo, ki se sedaj vozijo mimo po oni strani Save. Hiše bi se zidale za železniške uslužbenke v mestu, ne pa na Gorenji Savi. Blaga bi ne bilo treba voziti s trudom in zamudo časa čez dolgi savski most in v strmi kranjski klanec. Vse bi bilo pri rokah. Gostilničarji in trgovci in obrtniki bi čutili blagostanje, katero bi donasal bližnji kolodvor. Sedaj je pa Kranj ravno vsled železnice nekako „panan“ in le bati se je, da ne pojde naprej, ampak nazaj.

Zveza Celovca s Trstom mora držati na Kranj in Loko — to je bila parola, ki se je nekaj časa navdušeno razlegala po mestu. Prijatelj velikega tovarnarja na Jesenicah je pa Kranjcem in njihovem zastopniku v državnem in deželnem zboru pokazal figo ter meščanom z bohinjsko železnico priložil tako gorke klofute, da jo bodo čutili še potomci. Kaj so pa storili kranjski kolovodje? Od Rakovčevega Johana do Vorenčkovega Cirila je vse začelo navdušeno hvaliti barona Schwegelna kot očeta domovine, s katerim je treba stopiti v ožjo zvezo. Malo je manjkalo, da niso prisilili župana, da bi bil nataknil rokavice in cilinder ter zahvalit se šel v imenu mesta skromnemu poslancu dr. Ferjančiču, ki je Kranj osrečil z dvojno pridobitvijo: z železniško postajo blizu Mirnega Dola ter s svojo nadsvetniško častjo. In Kranj? Leseni kranjski most ne bo več v nevarnosti, da bi se šibil v ponedeljkih pod kupovalci, prihajajočimi

čez njega v mesto od Kranjske gore in blejske okolice in Podnarta, ker bodo napredovale Jesenice, ki sigurno odvzemo mostu v Kranju jako veliko prometa. Tudi glede zveze z Gorico in Trstom bo Kranj potisnjen popolnoma v stran, kar bodo čutili posebno trgovci in obrtniki. Pa, kaj se hoče! Čem več klofut baron Schwegel pripelje Kranju, tem bolj globoko se lahko ponosni zastopniki mesta klanjajo njemu in njegovemu zavezniku v Ljubljani, ko se pri tem duši in uničuje slovenski živelj in gradita nemški most do Adrije, čigar prvi steber se bo z Luckmannovo pomočjo glasil „Assling“.

Niso se še kranjski meščani zavedli od klofut, katere so dobili z gorenjsko in bohinjsko železnico, že se vzdiguje Schwegeljeva roka, da jim priloži tretjo zaušnico. Železnica iz Tržiča na Naklo in Gorenjo Savo je zmerjena in se prične graditi najbrž že prihodnje leto. S tem bo odvrnjen od Kranja bogati Tržič z okolico, ki pušča sedaj v mestu mnogo kronic. Na Struževem pojde železnica čez Savo in pridobila bo zopet le Gorenja Sava. Gostilničarji in trgovci v Kranju, zlasti v kokrskem predmestju, bodo pa imeli čas, da bodo stopili v olepševalni odsek namesto dolgočasnega dr. Štempiharja in proti Struževem hodili poslušat, kakšno pesmico jim bo žvižgal tržički vlak. Ker dr. Ferjančiča srce vleče bolj na zgornjo plat, ni dvoma, da se bode potem potegoval, ko' bode razbremenjena kranjska pošta, za erarično pošto v Naklem in pa za prosto vožnjo dijakov iz tržičke okolice v ljubljanske gimnazije. Kranj bo pa napredoval po svoje. Majdič bo z 28. konjskimi silami mlet cekine, in da ne bi kdo tega opazil, bo Pirc po „Gorenjcu“ jahal klerikalnega zmaja. O tem pa prihodnjč.

Iz Kranja. Z ozirom na brezstidne laži, katere razširja „Gorenjec“ o odstopivših članih požarne brambe, izjavljamo, da je priglasilo svoj izstop do sedaj 24 članov, ki so bili vajeni prej discipline in dela. Da so bili z dušo in telom brambovci, kaže njih dolgoletno delovanje. Nekateri so služili po 18, drugi še več let, skoro vsi pa po 10 let. V teh letih, ko je bilo mnogo požarov, so gotovo več storili, kakor vsi oni, ki so še danes člani požarne brambe. Med temi 24. ni prav nikogar, ki bi bil zapeljan in bi se morebiti kesal svojega koraka. Poznamo se predbro med seboj. Vsi so dobro premislili svoj korak, predno so ga storili. Zapeljani pa so tisti, ki so še ostali pri tej strankarski požarni brambi, ker so komaj pričakovali šarže. Če je odbor nekatero odstopivše člane smatral za hujskače, zakaj jih ni prej izključil; saj vemo, da se ni upal izključiti celo nekega člana, ki je načelniku javno na trgu nekaj jako gorkih v obraz povedal. „Gorenjec“ predlaga „Johana“ in „Korelna“ za „vahtarja“, mi mu pa svetujemo, da določi „vahtarje“ požarni brambi, sicer bi lahko Pircova „farbarija“ pogorela, ne da bi požarna bramba o tem kaj zvedela, ker so njeni člani tako rekdo sejani. Za ta posel bi bila mesto Johana in Korelna prav pripravna kakor nalašč za to ustvarjena Janko in njegov prijatelj Lonče, saj je tudi trobentač pri „vahti“ potreben. Ker pa se pri „vahti“ nemški „komandira“, zato predlaga „polentar“ koroškega „rausa“.

Občni zbor „Moškega pev. društva Kranj“ se je vršil v nedeljo 18. jan. v hotelu „Nova Pošta“ ob 4. uri popoldne. Iz poročila tajnikovega posnamemo, da je imelo društvo v pretečenem letu 9 sej. Napravilo je 3 serenade in sicer presvetlemu gosp. knezoškofu povodom birmovanja, preč. g. dekanu A. Koblarju ob njegovem godu in kranjskemu rojaku novomašniku č. g. Jankotu Marenčiču. Peto je na koru binkoštni torek, ko se je na slovesen način ob navzočnosti vse dekanijske duhovščine v mestni župni cerkvi obhajala 25 letnica papeževa in pri novi maši gosp. J. Marenčiča. Veselico je napravilo eno, ki je bila prav dobro obiskana. Sodelovalo je društvo na Silvestrov večer pri veselici, katero je priredilo „Izobraževalno in zabavno društvo Kranj“. V odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: Predsednik: Janko Šink, podpredsednik: Rajko Potušek, odborniki: Jožef Štirn, Anton Varl, Franc Opeka, Ferdinand Hlebš, Anton Janša, Karol Drinovec; izmed podpornih članov

gosp. prof. E. J a r c; pregledovalcem računov: Jožef P u h a r. — Društvo je sklenilo, da hoče ostati v prijaznem razmerju z „Izobraževalnim in zabavnim društvom „Kranj“.

Iz Idrije, 18. jan. Pravijo, da je stari greh Slovanov in posebno še Slovencev nesloga in domača zavist. Tujcu privoščimo, da se mu dobro godi med nami, le naš sovrstnik si ne sme pomagati, pomagati na boljše. Naj se domačin dovspne malo višje, hitro se mu približamo in začnemo spodbijati lestvo, da nas ne prekosi in se ne povzdigne čez nas. Tega starega običaja se krčevito drže naši naprednjaki.

Krščansko gospodarsko društvo — „Jednakopravnost“ piše: Katol. delavska družba je vzela v najem erarično hišo, katero tukajšnja direkcija ni mogla več rabiti za svoje potrebe. Društvo narašča, dobro prospava in to že vzbuja nevoljo liberalcev. Da bi se komu znalo boljše goditi, kakor njim, tega ne morejo vstrpeti. V svojem listu lažejo, da bi se dotična hiša dala prirediti z malimi stroški za najmanj deset delavskih stanovanj, zdi se jim nerazumljivo, kako je moglo poljedelsko ministerstvo katoličanom odstopiti „jedno najboljših delavskih stanovanj“. Poglejmo to zadevo od blizu!

Omenjena hiša je bila začetkom prirejena za erarično gostilno in ko so opustili vino imeti v svoji režiji, so jo dali v najem. Ko jo pa v najem niso mogli več dati, so l. 1897. priredili v njej za stanovanje neozhenjenim rudarjem. Precej je sicer stala oprava in ureditev, a ne en delavec ni hotel iti tja stanovati. Poskusili so drugo. Priredili so jo za stanovanje c. kr. uradniku. Par let je stanoval v njej, a nazadnje je tirjal čoln od erarja, da se bode ob naraščajoči vodi mogel voziti iz hiše v pisarno. Zapustil je hišo in direkcija je morala pred par leti zidati novo hišo za istega uradnika. Taka je torej „jedna najboljših hiš, ki jih ima ministerstvo v Idriji“ po mnenju „Jednakopravnosti“. Dobro je za „Jedn.“, da jo ministerstvo ne pozna, ker bi jo gotovo tožilo radi obrekovanja in razžaljenja časti, kajti, ako ima c. kr. erar take hiše za najboljše, tedaj je pač slabo za našo državo. Izgovarjali pa bote našo liberalno gospodo, češ, ona skrbi za uboge delavce, saj pravi, da je tako pomanjkanje stanovanj v Idriji, da se mora ubogi rudar v „popolnoma hlevom podobnih prostorih naseliti“. Liberalci imajo srce za težaka, ne pa katoličani, ki kar desetim družinam dostojno stanovanje s svojo organizacijo kratijo. No pa si še oglejmo faktično skrb in ljubezen naše napredne gospode do delavcev, oziroma do delavskih stanovanj.

Za del eraričnega travnika je lansko leto kupil popolnoma liberalni mestni zastop kar tri hiše. Te se bodo podrle in zidalo stanovanje za uradnike ne pa za delavce, ki se bodo morali iz teh hiš izseliti. Zakaj niso rajši zamenjali travnik za travnik, če so jim delavci tako pri srcu? Kupili so tudi četrto hišo, katera se bo popolnoma podrla, da bode realka imela lepši pristop. Delavci tudi v tej hiši izgube stanovanja in bodo prisiljeni po naprednjaški metodi iskat stanovanja „v hlevom podobnih prostorih“.

Še lepše! Zidali so lansko leto poslopje za enoletni pouk dvorazredni realki. 95% istega denarja je iz žuljev rudarjev. In komu so prisodili naprednjaki od letos za 25 let naprej isto poslopje? Ne za stanovanje delavcem, ki so skoraj sami zložili vse tisočake za isto hišo, temveč odstopili so jo gospodi v Čitalnici, v kateri se prav pridno vrše plesne vaje, kakor piše zadnja številka našega lista. Torej v tem obstoji vsa skrb naprednjakov za našega rudarja. Eraričen denar se obrača za plesne prostore liberalni gospodi, ne pa za tolikanj potrebna stanovanja delavcev.

Ali meni liberalna gospoda, da bo s takim pisarenjem odvrčala pozornost delavcev od svojega liberalnega gospodarstva? Zabavljati na vsaki način čez nasprotnike, da zakrije svoje napačno ravnanje? Motijo se. Težak-delavec ni tako „neumen“, kakor si domišljujete, da bi ne opazil takoj konjskega kopita, ki se skriva za takim pisarenjem. Kadar se bode napredna gospoda shajala na plesišče v onih prostorih, za katere se je potil ubodi rudar, se bode spomnil vaše naklonjenosti in skrbi do njega. V laskavih

izrazih se vam gotovo ne bo zahvaljeval, da se šopirijo v prostorih oni, ki z rudnikom so v mali ali nobeni zvezi. Čutil bode, da z denarjem, katerega je on zaslužil, gospodari naprednjaštvo sebi v korist, ne pa delavcem v prid. Zatoraj le pišite še o pomanjkanju stanovanj, tako spominjate potrpežljivega rudarja na krivico, katero mu delate, in pride čas, ko bodo tudi zadnji spoznali sad liberalnega gospodarstva in vašo skrb in ljubezen do trpina delavca.

Domače novice.

Uradniška politika v Idriji. Dunajski „Vaterland“ je prinesel pred kratkem s Kranjskega dopis, v katerem je dopisnik poročal, kako so se uradniki vedli pri oni občinski seji, ko je bila na dnevnem redu volitev župana in mestnega zastopa. Odbornike, izvoljene v III. razredu, so liberalci in z njimi združeni uradniki popolnoma prezirali. V mestnem zastopu so — kakor so poročali liberalni listi že naprej pred volitvijo — štiri odborniki II. razreda in eden I. razreda, odbornikom III. razreda, c. kr. rudarjem, niso prepustili nobenega mesta. Prav tako so pri drugi seji volili v odseke same liberalce. Tako so glasovali vsi — tudi c. kr. rudniški — uradniki z nadsvetnikom Schmidom, ki je zastopal c. kr. erar kot virilist, vred. C. kr. rudniški uradniki so nastopili proti c. kr. rudarjem, erarovim uslužbencem. Dopis je skoro gotovo neprijetno zadel nekatere gospode. Kajti nekaj dni pozneje smo že brali v „Vaterlandu“ kratek popravek menda skupnega c. kr. rudniškega uradništva. 15. januarja pa je bil v „Vaterlandu“ drug precej oster dopis, v katerem dopisnik odgovarja na prej imenovani „popravek“, v katerem so uradniki „popravljali“ nekaj, česar dopisnik ni nikdar trdil. V prvem dopisu ni govoril o občinskih volitvah, temveč o volitvah v mestno starešinstvo in v odseke. Po dopisu so torej prizadeti le oni uradniki, kateri so člani občinskega sveta. Zato dopisnik končuje: „Resno pozivljamo edino občinskemu svetu pripadajoče c. kr. rudniške uradnike, in pred vsem gospoda c. kr. rudniškega nadsvetnika Schmid a, da izjavijo: Ali so gospodje pri občinskih sejah, omenjenih v našem dopisu, ondi navedeno brezobzirnost nasproti krščansko socialni množini zakrivili ali ne? Ali so za mestno starešinstvo in odseke svoje glasove oddali edino liberalnim odbornikom ali ne? Ali so odbornike, poslance iz III. razreda popolnoma prezirali ali ne? Na ta vprašanja prosimo natančnega odgovora, a kot rečeno, le od onih c. kr. rudniških uradnikov, ki pripadajo občinskemu svetu! Ali ste razumeli, gospod c. kr. nadsvetnik, ali Vi, gospod stavbeni in strojni nadzornik S v o b o d a? Druge uradnike, ki ne sede v občinskem svetu, blagovoljno v miru pustite, kajti tem ni veljal dopis, kar je lahko vsakemu jasno, ki ga je bral, ki zna nemški in je zmožen normalno misliti“. Kdaj pride neki odgovor na to?

Predavanje v Kranju, katero je imel pretečeno nedeljo v društvu „Kranj“ g. prof. Bogumil R e m e c o elektriki, je bilo zopet dobro obiskano. Vsi poskusi so se izbornu posrečili. V nedeljo 25. t. m. ob 5. uri popoldne bo predaval v društvenih prostorih g. prof. dr. Jožef D e b e v e c. Prihitite v obilnem številu!

Volitev župana na Jesenicah in raznote-rosti. Pretekle dni se je tukaj veliko govorilo o rekurzu, ki so ga mislili vložiti Nemci in tovarniško vodstvo. Dobil so v roke vse volilne akte, na kakšen način, ne vemo, da bi tako pač ne prezrli nobenega delavca-poseselnika, ki je volil po svojem prepričanju z domačini-Slovenci in ne na komando nemške tovarne. V nadi, da bodo volitve razveljavljene, je tovarniško vodstvo hitelo odslavljeti delavce domačine in zažugalo da jih odpusti še 39 — češ pri zopetni volitvi si več ne bodo upali voliti proti tovarni. Gospod državni pravdnik, kaj ne, kako lepa prostost to! Gospodje poslanci, dajte izvojujte nam tajno volilno pravico! A rekurz je splaval po Savi in z njim tudi upanje nemškega Huberja, da bi on kdaj županil na Jesenicah. Pretekli terek, 20. t. m. je bil izvoljen županom dose-danji župan g. I. Klinar. Z veseljem pozdrav-

ljamo to dejstvo, a pri tem ne smemo zamolčati, kaj nam ne ugaja. Od vseh krajev čujemo pritožbe, da se pri jeseniškem županstvu uraduje nemško. Tako nam je nedavno tožil neki višji uradnik Slovenec, kako ga boli to, da na svoje slovenske dopise od jeseniškega županstva dobiva le nemške odgovore. Na dan volitev je g. župan izid volitev razglašal v nemškem jeziku, dotične predpise za volitve v posamnih razredih je bral nemško, potem še-le slovensko. Nam se zdi, da mala trohica Nemcev skuša strahovati vse slovenske odbornike z županom vred. Kaj tacega naj se ne godi več. Zakaj pa potem tak boj in toliko truda za slovenski odbor in slov. župana! — Gosp. župan, ne zamerite nam tega opomina; ali hočete nenasitnim Nemcem streči v škodo domačemu ljustvu? Nikakor! — Nemci imajo tako preveč prijateljev in gojiteljev svoje germanske misli. Tako še celo tukajšnje gradbeno vodstvo železnic pospešuje nemštvo kar le more. Saj so uradniki — c. kr. uradniki tega gradbenega vodstva, inženjerja Keck, luteranec Max in pa znani ultragermanec Wieser, načelnik tukajšnje postaje c. kr. državne železnice, ustanovili tukaj „Südmarko“; nadučitelj Medic pa postane menda njen častni član, potem pa dobi baje nadzorniško mesto na Kočevškem. Heil!

x+y.

Ruski kružki. V težkih političnih dnevih živimo. Od severa steza svoje poželjive roke po slovenski zemlji Germanija, od juga sili v našo milo domovino Lah. In v teh burnih dnevih vstaja ideja, v srcih mnogih Slovencev živo zanimanje za ruski jezik, živo zanimanje za Ruse. naše mile brate na vzhodu. Tako imamo ruske kružke na periferiji Slovenije v Gorici in v Trstu ter tudi v njeni sredini v Ljubljani. Vsi ti kružki kaj lepo napredujejo. In kakor čujemo o ljubljanskem kružku, uspeva prav dobro. Želeti bi bilo, da bi se tudi po deželi vpeljali ruski kružki.

Značajan učitelj. O učitelju M e d i č u, ki je pri zadnjih občinskih volitvah na Jesenicah volil z Nemci in provzročil, da je nekaj Nemcev že prišlo v odbor, piše „Slov. Narod“, da je v Ljubljani Slovenec, na Savi Nemeč, v farovžu klerikalec, a v gostilni liberalce. „Gorica“ vpraša: „Kakšne značaje naj vzgaja tak učitelj med našim ljudstvom?“ Mi pa vprašamo: „Kdo li vzgaja podobne značaje med učitelji? Ali ne uči „Učiteljski Tovariš“, da naj učitelji potegnejo z Nemci, kadar jim bolj kaže?“ Krščansko učiteljstvo pa narodnih odpadnikov nima v svoji sredi. Njih glasilo, „Slov. Učitelj“, je odločno naroden list.

„Glasbena Matica“ nam je podala preteklo nedeljo 18. t. m. zopet izreden umetniški užitek s svojim koncertom v zgornji veliki dvorani „Narodnega Doma“. Imeli smo priliko poleg obeh zborov poslušati še dve mladi, mnogo obetajoči umetnici iz Prage Marijo Herites, virtuoziinja na gosli in koncertno pevko Magdo Dvořakovo. — Marija Herites je mlada, toda toliko nudeča virtuoziinja, da se njeno ime že sedaj pogosto imenuje z imeni renomiranih virtuofov Ondříčka in Kubelika. Zlasti je občudovanja vredna njena tehnika in umetno izražanje čustev, dasi pogrešamo pri nji še one moči, ki je lastna gori imenovanima virtuofova. Magda Dvořakova, hči komponista dr. Ant Dvořaka, ima krasno zvoneč, močan glas in čustveno prednašanje. Posebno krasno je pela arijo iz opere „Rusalka“ in „Lahko noč“, kjer se je zrcalil zlasti njen krasni pianissimo. — M o š k i z b o r, ki je pel Foersterjevo skladbo „Povejte, ve planine“ in Nedvedovo „Pod oknom“ je bil tako popolen in precizen, kot morda še nikdar ne. Zdelo se nam je, kot da gledamo v njem poosebljenega mojstra H u b a d a. Isto velja o ž e n s k e m z b o r u, čegar moravski dvospevi zlasti „Prstan“ so zelo ugajali.

V Ameriko je odpotovalo tekom lanskega leta s kolodvora v Ljubljani 12.648 oseb. To je pač velikansko število, zlasti če se pomisli, da so ti izseljenci po ogromni večini Kranjci, in sicer telesno in duševno najbolj sposobni ljudje, ki čutijo v sebi pogum, premagati vse težkoče v silno težkem boju za kruh v Ameriki. Kam bomo prišli? — vzdihuje „Kmetovalec“. In vendar se še dobe ljudje, ki še vedno mislijo, da se kmetijstvo dá rešiti z dosedanjimi šepastimi in dvoreznimi zakoni in nekaterimi kro-

nicami podpore. Dokler ne dobimo boljših, kmetu bolj ugodnih zakonov, dokler država ne bo kmetu pomagala z mnogimi kronicami in dokler ne bo kmet za samopomoč vzgojen in vsposobljen z bolj praktičnimi sredstvi, kakor doslej, toliko časa bo kmetijstvo nazadovalo in se bodo ljudje izseljevali.

Vorenčkov Ciril se baha v zadnjem „Gorenjcu“, kako se število „Gorenjčevih“ naročnikov množi. Iz prav zanesljivega vira smo izvedeli ravno nasprotno, da se to že itak neznatno številce naročnikov krči. Ali ni prišlo nedavno nekaj čvrstih mož odpovedat naročnino listu, ker jim že preseda neprestano zabavljanje na vero in duhovnike. Čast takim možem!

Schönerer na Koroškem. V nedeljo, dne 25. t. m. bo v kolodvorskem hotelu v Beljaku shod, na katerem bodeta govorila Schönerer in Stein. Tudi „Los von Rom“ bo v razpravi.

Za izseljence v Ameriko. Nedavno se je vrnil iz Amerike neki posestnik iz Strahomerja, ki je pripovedoval, da so v New-Yorku 400 izseljencev poslali nazaj. Sploh so vrnili vse, ki niso šli k svojim sorodnikom in znancem in ki niso imeli to potrjeno. Izseljence so vse izmerili, predno so jih poslali nazaj. Vrnili se jim je samo vozina za vožnjo po morju. Dotična komisija v New-Yorku ravna jako strogo z izseljenci, posebno s slovenskimi.

Kaj je renegat? Na to vprašanje odgovarja v „Südsteierische Post“ neki „Veritas“: Lopov, ker nima čuta za lastno čast. Lažnjivec, ker je zatajil svoje rojstvo. Pohlepnež, ker za denar ali službo prodaja svojo čast. Ti izrazi so trdi. Ali so pretrdi? Ne. Prosimo za nekoliko boljših.

Razburjeni celjski Nemci. Nemški listi so polni javkanja celjskih Nemcev. Iz nemškega tabora se na č. g. celjskega opata Ogradija razliva jeza, češ, da je prostor pokopališča sv. Maksimilijana, ki je bilo opuščeno pred 20 leti, prodal Slovencem. V celjskem občinskem svetu se je sklenilo pritožiti se proti temu na škofa. Kakor se vidi, hočejo celjski heilovci gospodariti tudi tam, kjer nimajo nobene oblasti. Privoščimo jim popolno blamažo.

„Slovensko planinsko društvo“ vabi svoje člane, vse svoje prijatelje ter njih rodovine na planinski ples, katerega priredi v planinsko opravljene Sokolovi dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani, v nedeljo, dne 1. februarja t. l. Začetek ob osmih zvečer. Svirala bo popolna ljubljanska meščanska godba. Priti je nemaskirano v turistovski, narodni ali promenadni obleki. Vstopnina: za člana 1 K, za nečlana 2 K. Vstopnice se bodo prodajale v nedeljo, dne 1. februarja v „Narednem domu“ na desno od vhoda: dopoldne od 10. do 12., popoldne od 2. do 5. in zvečer od 7. dalje pri blagajnici.

Na Koroški Beli bilo je v pretečenem letu rojenih 111 otrok, umrlo je 58 oseb in poročenih je bilo 58 parov.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko, katera urejuje že 12 let gosp. Anton Koblar, prinašajo v zadnjem sešitku zanimive regeste o Gorici od dr. Kosa, Slekovčev članek o dr. J. I. Knocu, profesorju in dekanu na dunajskem vseučilišču, in Koblarjev sestavek o usnjarskem, čevljarskem in pekovskem cehu v Kranju.

Volitve v Trstu. Tržaško namestništvo je obvestilo magistrat, da se bodo vršile volitve v mestni in deželni zastop tržaški meseca aprila in maja t. l.

Okolu sveta.

Državni zbor. V seji preteklo soboto je omagala češko-radikalna obstrukcija in seja je bila zaključena proti večeru. Seja je trajala 54 ur. V državnem zboru so sedaj nekateri poslanci resno pričeli misliti na to, da v toliko spremene poslovnika, da onemogočijo vsako obstrukcijo. Temu so se uprli socialni demokratje, ki so včeraj v družbi s češkimi radikali pričeli zopet z obstrukcijo. Poslovnik se torej skoro gotovo ne bo posrečilo spremeniti. Včerajšnja seja je trajala do 6. ure zvečer. Danes je zopet seja. Tudi pravna pogajanja mej Čehi in Nemci so razbita. V parlamentu vlada velika zmešnjava. V kratkem se mora kaj zgoditi, ker tako ne gre več naprej.

Včerajšnji „Slovenec“ ima o političnem položaju jako zanimivo telefonično poročilo z Dunaja, ki se glasi: „Vedno bolj se kaže nezmožnost parlamenta. Ker se tudi glede spremembe poslovnege reda ne bo moglo doseči sporazumljenje in ker so strankarska nasprotja priklopela do vrhunca, bode ministerski predsednik moral poseči po izvenrednih sredstvih. Dočim nekateri pričakujejo temeljite spremembe volivnega reda na podlagi splošne volivne reforme, izjavil se je poljski poslanec dr. Glabinski, da se ne bodo spremembe vršile v korist federalistični ali avtonomistični ideji, ampak na korist centralizmu. Čujejo se najrazličnejša mnenja. Koerber je čudovito miren, zato domnevajo nekateri, da ima rešitev že v žepu.“

* * *

Mobilizacija v naši državi? Z Dunaja poročajo, da se kljubu vsem dementijem vzdržuje govorica o mobilizaciji nekoliko polkov naše vojske. Ta govorica se baje ozira na gotove konkretne pojave. Železniškim upravam da so došla navodila, ki so običajna le o poletnih velikih vojaških vajah. Mnogim mlinom in zalagam moke da so došla velika naročila, ki se imajo izvršiti v največji naglici. Na Štajarskem pa da se je mnogo rezervistov nenadno pozvalo pod orožje, kar je v mesecu januariju tako izvanredno, da se mora nehote misliti na to, da se pripravlja nekaj izrednega.

Komedija v poslanski zbornici. Kakor je znano, so češki radikali v zadnji seji govorili izključno le v češkem jeziku, katerega podpredsednik dr. Kaiser prav nič ne razume. Navadno so se nahajali v zbornici oni sami, drugi poslanci bili so pa v koridorih in po bufetih, kjer so dremali, popivali in tarokirali in so prišli v zbornico le ko je bilo treba glasovati. Na ta način govorili so češki poslanci, kar se jim je ljubilo ter uganjali burke po svoji volji. Tako se je pripetil nek smešen slučaj, ko je govoril poslanec Kubr. Med njegovim govorom okolu ene ure ponoči prikaže se v zbornico njegov tovariš poslanec Fressl. Ko ga Kubr zagleda, obrne se proti njemu ter ga nagovori tako-le: „Hvala Bogu, da si vendar enkrat prišel, dragi moj prijatelj. Komaj sem te čakal. Dokler si ti pri meni, sem gotov, da se ne posreči predsedniku, da mi odvzame besedo. Ako začneš ti razbijati s pokrovčki po pultu, je vspeh gotovo izdatnejši, nego ga dosežem jaz s svojim govorom“. Opomniti je treba, da je Kubr nasproti Fressl, ki je majhen možiček, pravi velikan. „Potolaži se, potolaži“, mu odgovori Fressl. „Ne boj se za me, jaz že storim svojo dolžnost“. Navzoči Čehi smejali so se na ves glas. Podpredsednik dr. Kaiser, ki ni ničesar razumel, gledal je ves osupnjen okolu sebe. Potem pa vpraša Fressl Kubra: „Hočeš li črne kave?“ „Ne“, mu odgovori ta, „jaz pijem vodo. Povej mi raje, kaj naj govorim; saj ne vem nič več povedati o zavarovanju“. „Govori o zavarovanju predsednika“, mu odgovori Fressl. „Pustimo ga pri miru, saj je dober človek“, pravi Kubr. „Govori pa o zavarovanju parlamenta“, svetuje mu Fressl. „A kaj še“, odvrne Kubr, „saj ne bi takega zavarovanja hotel prevzeti noben zavarovalni zavod. Naš parlament je itak na smrtni postelji“. In tako pogovarjala sta se ta dva poslanca skoro poldrugo uro, dokler se nista naveličala in je nato začel govoriti drugi govornik. — Ali ni to fletno!

Avstrija in Italija. Iz Rima pišejo v „Information“: 25 letna spominska slavnost smrti Viktorja Emanuela II., na katero je došlo v Rim 50.000 ljudi z več nego 10.000 zastavami iz vseh italijanskih provincij, se je izvršila v najlepšem redu. Največja pozornost in entuzijatično zanimanje občinstva sta bila posvečena zastopnikom „nerešenih“ provincij, ki so s svojimi, v črtno zaviti zastavami otvorili impozantni sprevod. Povsodi, kjer so pasirale te zastave, se je množica razkrivala in je vsklikala: „Živel Trst!“, „Živel Trident!“, „Živel Zadar!“, „Živel Spljet!“ Moglo bi se bilo reči, da je vsa slavnost veljala tem štirim mestom in da je glavno mesto Italije stalo slavnostjo vnovič in izrecno vprizorilo eklatantno politično demonstracijo proti Avstriji. Ni možno tajiti, da Italija postaja

od dne do dne bolj irredentistična. Splošno pričanje v Italiji je danes to, da zveza z Avstrijo ne obstoji več in da prej ali slej mora priti do razdora med obema državama.

Turški sultan v stiski. Glasom najnovejših poročil iz Carigrada se nahaja turški sultan v precejšnji stiski. Na eni strani zahtevajo od njega temeljitih reform za vijalete v evropski Turčiji, na drugi mu pa primankuje eneržije ter drobiža, da bi izvel vse, kar se zahteva od njega. Diplomate ga vznemirjajo v enomer, a tudi Seih-ül-Islam mu ne da miru. Nedavno je imel ta v državnem svetu vpricho sultana nekako tak-le nagovor: „Kaj naj neki pričakujemo od države, v kateri so prazne džamije, a polne pivnice. Turške žene hodijo na prostem z nezastrtim obrazom, otroke nam vzgajajo nemške in francoske, po največ iz domovine pregnane odgojiteljice, naši častniki in uradniki pa popivajo doma in celo v uradu. Alah je obrnil svoj obraz od nas in od tu do popolnega propada naše domovine je le en korak“. Te besede so na vse napravile zelo uničevalen utis. Njih prva posledica je znana stroga prepoved pijančevanja. Vsak uradnik, kdor pije v javnem lokalju, izgubi službo. Vsled tega se doma tembolj pije. V svoji veliki stiski se je sultan brzojavno obrnil do kneza Ferdinanda in ga prosil, naj ga ne zapusti. „Skušajva“, pravi sultan, „odvrniti katastrofo, ki preti od skupnih sovražnikov Turčiji in Bolgariji“.

Macedonske razmere. Bolgarski dopisnik lista „Kölnische Zeitung“ je imel te dni pogovor z nekim načelnikom macedonskih ustašev. Macedonec je rekel dopisniku, da ne pričakujejo Macedonci prav čisto nič od reform, katere je spravila turška vlada na papir. Koj v pomladi se zbero zopet macedonske čete, katerim prihite na pomoč bolgarski bratje. Bolgarski knez je šibak, da bi zamogel ubraniti to gibanje in gotovo je, da prihiti ustašem na pomoč vsaj ena tretjina bolgarskih častnikov. V Bolgariji je to dobro znano in zato skrbi že danes Bolgarija, da bode pripravljena na vse slučaje. Iz Carigrada pa se poroča, da je Turčija že sklenila pogodbo za nabavo 200.000 pušk Mauserjevega sistema.

V Macedonijo! Iz Pulja je odšlo brodovje ki sestoji iz treh bojnih ladij, dveh križark in devet torpedovk, kakor pravi uradna objava, samo radi tega, da dela vaje na morju. Te vaje pa se utegnejo raztegniti tudi na Levanto. Kaj pa, ako bi res prišlo do kake akcije zastran Macedonije? Pa tudi med ostalim vojaštvom je nastalo govorjenje, tako v Ljubljani, kakor v Gorici, da odrinejo v Macedonijo „nad Turka“. Baje že kar čakajo, kedaj da pride „befel“ za odhod. No, pa to se menda tako hitro še ne zgodi.

Neka grozna epidemija razsaja na otoku Entebe (vzhodna Afrika), ki je v kratkem času tako pokončala prebivalstvo, da jih je od 2000 le še 400 živih. Kdor je obolel, ta je umrl. Ta čudna bolezen je popolnoma nepoznana. Mrlički kažejo spremembe v možganih in v hrbtnem mozgu.

Koliko je Slovanov? L. Niederle piše v „Slov. Přeledu“, da je Slovanov 137 do 138 milijonov in sicer Rusov 95.165.025, Poljakov 18.764.353, Čehov 8.639.347, Lužičanov 108.884, Slovencev 1.252.680, Srbov in Hrvatov 8.107.131, Bolgarov 4.850.000. Vseh Nemcev pa je baje 85.793.000.

Katerih je več? Ob zadnji ljudski štetvi so našli v Avstriji 9.170.000 Nemcev, 5.960.000 Čehov, 4.260.000 Poljakov, 3.380.000 Rusinov, 1.190.000 Slovencev in 710.000 Hrvatov in Srbov. Slovanov je tedaj 15.500.000, Nemcev pa samo 9.170.000. Ako bi prišlo do splošne volivne pravice za državni zbor in do svobodnih volitev, bi sijajno v drž. zboru zmagali Slovani. Slovanov je tretjino več kot Nemcev, četudi z Nemci potegnejo Italijani (730.000) in vse ostale neslovenske narodnosti. Nemci se boje Boga in pa pravičnega volivnega reda.

Reforme v Rusiji. Iz Petrograda javljajo, da je imel povodom stoletnice obstanke ruskega ministerstva za notranje stvari minister Pleve nagovor, v katerem je izjavil, da si je stavil kakor najvažnejši nalogi za bodočnost: decentralizacijo vse državne uprave in zboljšanje položaja

kmečkoga stanu. Obe nalogi hoče izvrševati ob pomoči strokovnjakov, ki ne pripadajo k uradništvu.

Rast cerkve za vladanja Leona XIII. V 25. letih vladanja sedanjega papeža sta bila ustanovljena dva patrijarhata, 13 novih nadškofij, 140 novih škofij, 2 opata nullius, 5 apostolskih delegacij, 50 apostolskih vikarijatov, 35 apostolskih prefektur. Potem so še ljudje, ki pravijo, da cerkev razpada ali da se je postarala.

O ta nova šola! V Avstriji je v desetih letih število mladih hudodelcev to je mladeničev od 10. do 20. leta, ki so bili zaradi hudodelstev kaznovani, naraslo od 5983 na 7285. Kdo more tajiti, da k temu žalostnemu uspehu poleg slabe domače vzgoje ne pripomore tudi mnogo nova šola? Naš šolski zakon ne pozna niti v nedeljah in praznikih šolarske božje službe, pač pozna obrtno nadaljevalne tečaje v nedeljah brez krščanskega nauka, in šola je v času, ko se vrši v cerkvi božja služba.

Na Angleškem je zbornica z 204 glasovi proti 68. glasovom vsprejela šolski zakon, ki je katoličanom ugoden. Tudi privatne katoliške šole dobe svoje pravice, n. pr. zastopstva v krajnih šolskih svetih. Znamenito je to, da v času, ko na Francoskem divja boj zoper katoliško šolo in se iztiravajo s kruto silo katoliške učne moči, pa na Angleškem zasije zvezda boljše bodočnosti doslej zatiranemu katoličanstvu.

Ruske kmetice. Kadar se govori o Rusih, Nemce kar mrzi, ker si mislijo, da so navadni Rusi neizobraženi, celo na pol divji. Da nimajo pravega pojma o Rusih, kaže časniška vest, da v mali vasi Nikolskoje, Ribinskega okraja, vsa uradna občinska opravila opravljajo kmetice, in sicer županova žena in žene občinskih svetovalcev točno in natančno. Njihovi možje imajo veliko opravka v Petrogradu in v Moskvi, in jih ni doma skoraj celo leto. Kmetice prihajajo redno k sejam in sklepajo modro in vestno.

Saksonska prestolonaslednica Lujiza. Med saksonskim dvorom in princezinjo Lujizo se vrše sedaj pogajanja, ali da se doseže sprava ali pa državnopravna ločitev zakona. Pravijo, da princezinja Lujiza že nekoliko spoznava, kaj je storila, in da ni nemogoče, da se loči naslednje od Girona, kateremu ni toliko za ženo 10 let starejšo, ampak za njen denar.

Promet blaga v Avstro Ogerski l. 1901. Vvozilo se je: Iz Avstrije na Ogersko za 874 milijonov kron, iz Ogerske v Avstrijo za 902 milijona kron, iz Avstrijo v inozemstvo za 1518 milijonov kron, iz Ogerske v inozemstvo za 368 milijonov kron, iz inozemstva v Avstrijo za 1411 milijonov kron, iz inozemstva na Ogersko za 242 milijonov kron. Notranje trgovine je bilo l. 1901 v Avstro-Ogerski za 1.776 milijonov kron in zunanje trgovine za 3539 milijonov kron, vvoza za 1653 in izvoza za 1886 milijonov kron.

Sinovi in hčere vladajočih družin. Zanimivo je, koliko več princezinj kakor princev se rodi v vladajočih rodovinah. Ruski car Nikolaj II. ima že štiri hčere, a še nobenega sina; naš cesar dve hčeri, belgijski kralj tri hčere, angleški kralj tri hčere in jednega sina, črnogorski knez šest hčera in tri sinove, otrok nima nizozemska kraljica, nadalje rumunski in srbski kralj. Cesar Viljem ima pa šest sinov in jedno hčer, švedski kralj štiri sinove; grški kralj ima pet sinov in jedno hčer; danski kralj ima tri sinove in tri hčere.

Novoletna šala. Nekdo je 1. januarja naznanil v časopisu malega mesta, da bo jutri pokazal človeka, ki ima toliko oči, kot je dni v letu. Gledališče se je do zadnjega kotička napolnilo. Ko so ogrnili zastor, nastopil je naznanilec sam in rekel: „Slavna gospoda, v meni vidite človeka s toliko očesi, kakor je dni v letu, kajti danes imamo drugi dan v letu.“

Krvava drama se je odigrala te dni v Jezerih, blizu Zamosta na Hrvatskem. Neki Petar Kovač je odšel z ženo, bolj odraslimi otroci in posli k maši v Plešce. Trojico otročičev pa je pustil doma pod nadzorstvom stareje služkinje. To so bili 10 letni Josip, 6 letni Evgen in 2 letni Rudolf. Med tem, ko so se otroci igrali med seboj in služkinja opravljala svoje posle sedaj v sobi, sedaj v kuhinji, je prišlo nekaj cigánov. Služkinja jih je hotela odpraviti, ali oni

se niso dali, marveč so šli v sobo, da bi se tam gredli. V strahu, da ne bi cigani kaj ukradli, odločil se je mali Josip, da jih odpravi iz hiše. Šel je po očetovo puško, na kateri je nategnil petelina; a ko se je vrnil, videl je, da so cigani že odšli. Sedaj je hotel Josip spustiti petelina in odnesti puško na nje mesto. Ali pri tem se mu je puška sprožila in je strel zadel malega Evgena, ki je stal le par korakov oddaljen. Evgen je ostal mrtev na mestu. Došla je sodna komisija.

Zver v vojaški uniformi. V Redeesburgu je bila te dni razprava proti podčastniku Grossu, ki je grdo ravnal z vojakom Pröwe-om. Ta je prosil, da bi smel za eno noč iz vojašnice. Ker pa mu niso dovolili, izšel je brez dovoljenja. Naslednjega dne ga je dal podčastnik po vojakih grozno izšibati. Potem je vojake zapodil ven in je velel siromaku, naj se sleče do golega. Ta ni hotel. Nato ga je začel podčastnik mahati s sabljo. Sedaj se je udal siromak. Kaj se je godilo potem, o tem ne govore novine, ker pravijo, da ni za javnost. Podčastnik je dobil leto in pol ječe — vojak pa je zgubil svoje zdravje in ni več sposoben za službo. To pa se ni dogodilo med Culukafri, ampak v — Nemčiji, kjer razpečavajo najdebelejo kulturo na debelo in na drobno.

Čuden slučaj. „Osvit“ poroča o zares čudnem slučaju, ki se je dogodil nedavno temu v Bjelini v Hercegovini. Neki mladenič imenom Avdaga, ki je bil čvrst kakor kremen, se je kar naenkrat zgrbil kakor kakov stavec, ki jih ima že osemdeset na hrbtu. Siromak je bil padel s konja in ga je o tem nekaj prijelo v ledjih in ni se mogel več popraviti. Noben lek mu ni pomagal. Nekega dne je bil Avdaga pri orožniku v selu. Pod njegovo stolico je spal maček, česar on niti opazil ni. Postajevođa je vrgel mačku košček mesa. V tem je prišlo v sobo orožnikovo pse, ki je, opazivši mačka, tudi skočilo pod Avdaginovo stolico. V hipu sta bila pes in mačka v ljutem boju. Avdaga iznenadjen, se je prestrašil, skočil na noge — se vzravnal kakor da ga niso nikdar ledja bolela: bil je zopet raven! — Bled kakor zid je stal Avdaga vzravnal po koncu in potem se je začel od srca smejati svoji sreči.

Plašljive konje, kako privaditi. Marsikaj se zgodi, da se konj splaši pred kakim predmetom, bodisi človek, zid, stavba, cunje ali karsibodi, da se potem tega strašno boji. Noče voziti mimo in če ga s silo k temu pripraviš, skoči divje naprej, da je lahko na mah nesreča. Tako splašenega konja ne kaže krotiti s silo, ker tako še bolj znori. Najboljše je z gladenjem in lepo besedo privedi ga k predmetu, katerega se je zbal, da se mu pokaže dotični strah kot prazen. Na ta način in z lepim ravnanjem se taka žival najlozje ukroti.

OBRTNI VESTNIK.

Urejuje Ivan Kregar.

Zgodovina obrtnega stanu.

Priobčil F. S. V. . . . o.

Notranja organizacija cehov.

Da še bolj spoznamo, kako silna je bila v srednjem veku ideja združevanja, da spoznamo cehovstvo natanko z vsemi njegovimi lastnostmi, je potrebno, da si ogledamo še njega notranjo organizacijo.

Najmanj pravic so imeli pri zadrugah vajenci. Vsprejem vajencev se je vršil navadno zelo svečano, vpričo zadruga, včasih tudi v mestni hiši, da bi se mladi vajenec tembolj spominjal onega trenutka, ko je stopil v „častni mestni urad“. Ko je vajenec obljubil pokorščino, zvestobo in pazljivost, vsprejel ga je mojster, pa ne kot najemnika, temveč kot člana svoje družine.

Vsak mojster je imel 2—3 vajence. Plačevati so morali učnino, ki je bila na raznih krajih različna. Če je bil fant reven, plačali so zanj iz skupne blagajne ali pa je moral eno ali dve leti dalje služiti. Učna doba je trajala 3—12 let, kakoršna je bila ravno obrt, kateri je hotel vajenec posvetiti svoje moči. Če se je pokazalo, da si učenec po krivdi mojstrovi v določenem času ni privadil potrebnega znanja, izročili so

ga drugemu mojstru v pouk, in prvi mojster je moral zanj plačevati. V stiski je lahko oddal mojster sojega vajenca drugemu mojstru.

Vzgoja je bila stroga; pred vsem se je gojila pobožnost. Hrana je bila zadostna. Obleko je moral dati mojster. Na nekaterih mestih so imeli v tem oziru natanke predpise. Strasburški tesarji n. pr. so napravili l. 1478. to-le določbo: „Vsak vajenec, ki je plačal 4 funte helerjev učnine, je moral dobiti od mojstra udelane čevlje in bele hlače, kolikorokrat je rabil. Poleg tega mu je dajal mojster vsako leto 4 vatle sivega platna za sukno, 4 vatle cviliha za neke vrste haljo, potem eno sekiro, en kotomer, en sveder in vsak teden za pijačo 5 helerja.“

Odpustiti je mogel mojster vajenca le radi tatvine in nesramnosti. Če je deček večkrat utekel, so ga izključili. Koncem določenega roka se je vršila izkušnja. Predsednik je izprašal vajenca o mojstru in obratno. Pri tej priliki je smel povedati, če je na svojem bližnjem kaj nesramnega opazil; pozneje je moral o tej stvari za vselej molčati. Če je bil vspeh skušnje povoljen, je dal mojster vajencu v imenu sv. Trojice poslovni list in le-ta je potem pristopil k pomočnikom.

Kakor vajenci stanovali so tudi pomočniki pri mojstrih. Vsi trije nositelji zadržne ideje so stanovali pod isto streho, hranili so se pri isti mizi, preveval jih je isti religiozni duh.

Razne igre (n. pr. igre s kockami) so jim bile strogo prepovedane, ravno tako večkratni obisk gostilen itd.; še hujše so nastopali napram oskrunjevalcem čistosti. Zahtevalo se je od njih pošteno obnašanje in lična obleka; kadar je hotel iti čez cesto, moral je biti „voll ausgerüstet“. Na obleki so nosili znake svoje obrti: kovači kladivo, mizarji kotomer etc. Kot privatna oseba ni mogel prevzeti nobenega dela, sicer je bil izključen.

Če so pa imeli pomočniki dolžnost, so imeli tudi svoje pravice. V dobi cveta cehovstva je bil sleherni pomočnik ud pomočniške korporacije. Njeno geslo je bilo: „Vsi za enega, in eden za vse“.

V 15. stoletju so imeli pomočniki lastno sodno pravo. Predsednik tega sodišča se je imenoval „starosta“ (Altgeselle). Znak njegove časti je bila pomočniška palica.

Vsak pomočnik je moral popotovati; za nje so imeli cehi prenočevališča. Tu so se oglašali mojstri, ki so potrebovali pomočnikov. Ako je potujoči pomočnik nastopil službo pri novem mojstru, je bil takoj jednakopraven z drugimi pomočniki. Ako pa ni dobil dela, dali so mu nekaj denarja in šel je dalje.

Kot prosti možje so nosili pomočniki tudi orožje, katero so pogosto zlorabili. Bili so se tudi v dvobojih. Leta 1471. so razžalili nekateri člani lipske univerze tamošnje čevljarske pomočnike, in glej, njih stanovski ponos je bil tako užaljen, da so napovedali boj 8 doktorjem, licencijatom in dijakom ondotne visoke šole.

V preprih med pomočniki in mojstrom je odločeval ceh. V 15. in 16. stoletju so si pomočniki večkrat pomagali s stavkami nasproti mojstru. Zgodilo se je tudi, da so pomočniki vzeli mojstru čast s tem, da ni hotel nobeden stopiti k njem v delo.

Kako visoka je bila stanovska čast, nam kaže slučaj, ki se je v 15. stoletju zgodil v Kolmaru. Tamošnji pekovski pomočniki so se deset let tožili, ker so jim bili vzeli njihov „navadni prostor“ pri procesiji. Prišli so s svojo tožbo tako daleč, da so apelirali na državno višje sodišče. Po desetih letih se je stvar srečno končala, in reči se mora, da se jim ni v tem času prav nič slabo godilo, ker so jih od vseh strani podpirale pomočniške korporacije.

Zasluzek je bil izvrsten. Plača jim je bila določena od občine in cehov. Pripoveduje se, da je v 16. stoletju v Klosterneuburg-u v enem dnevu po leti tesar toliko zaslužil, da si je lahko kupil 10 funtov govedine; v 6 dneh pa 3 ovce in par čevljev. Hrana je bila izborna; imeli so 4 jedi opoludne in zvečer. Pomočniki, ki so izdelovali ladije ob Renu, so popustili delo. In kaj je bil vzrok te stavke? Pomočniki niso bili več zadovoljni z dosedanjo hrano opoludne, ampak so zahtevali še predjužnik in pečenko, tako so

se izrazili mojstri pri omejenem grofu Badenskem. Njih običajno kosilo je tvorilo juha, meso s zadostno prikuho, sir in kruh. In to se jim je zdelo premalenkosno! Danes pa pride povprečno na vsakega šlezijkega tekalca 7—9 funtov mesa skozi celo leto. Časi se spreminjajo!

Ker so imeli pomočniki dobre zasluge, so mnogo darovali, posebno za cerkve. Pekovski pomočniki v Kolmaru so dali napraviti 4 sveče za 1200 gld. (2400 kron). Razkošje se je kazalo nad vse v obleki, zato so izdali na državnih zborih l. 1498. v Freiburgu in l. 1500 v Augsburgu propoved, da pomočnik ne sme nositi obleke, pri kateri bi stal vatel blaga več nego 14:40 K.

Ko je pomočnik nehal popotovati in se je kje stalno naselil, naredil je mojsterski izpit (Meisterprüfung) in tako pomaknil se je v vrsto mojstrov.

Mojstri so bili v starih cehih aristokracija obrtnega stanu. Izkazati se je moral z učenim listom pa s spričevali, da je dobro delal kot pomočnik. Mojster je moral biti vnet kristijan, kot meščan in obrtnik pa na dobrem glasu. Imeti je moral toliko premoženja, kolikor je bilo potreba za lastno ustanovitev. Pri vsprejemu je slovesno prisegel pri evangeliju ali relikvijah kakega njihovega patrona; pozneje enkrat je moral vsak izumiti kako novo stvar, tako imenovani „Meisterstück“. Mestu je moral plačati takso, pa tudi izpraševalna komisija je dobila svoj „bakšič“.

Ko je postal mojster, je bil preskrbljen za celo življenje. Kar je prej pomenjal doktorat na univerzi, kar je bilo posvečenje duhovniku, kar je bil „Ritterschlag“ vitezu, to je bilo zanj podelitev mojsterstva.

Boj slojev je bil takrat takorekoč nemogoč. Mojstri so se med seboj združevali nasproti pomočnikom. Tako n. pr. so se združili krojači v Hechingenu iz cele grofovine Hohenzollern in napravili svoje določbe glede „Meisterstück-a“ učnine, popotovanja itd. To je začetek splošnega obrtnega reda.

Cehi so zaplodili idejo svobode in združnosti tudi v višjih krogih. Da, celo vlačugarice so imele svoje zveze. Organizacijska ideja je cvela na vse strani.

Ideja združevanja je rodila blagostanje ter izbacnila nenasitno konkurenco. Denar je bil neploden, a imeli so ga dosti; danes je denar ploden, a nimajo ga nič, če se še tako zdirajo nad „borniranostjo“ kanonistov učečih, da je denar neploden. Takrat ni bilo onega boja, katerega bijejo danes gigantske „Verthajmarice“ z malimi mošnjčki.

Razvoj cehovstva je dosegel v 14. in 15. stoletju višek za tem pa je sledil tudi cehovstvu konflikt in pogin.

(Konec prih.)

GLASNIK.

Delavske drobtine.

Katoliško delavsko društvo na Jesenicah je imelo dne 11. t. m. svoj letni občni zbor. Društvo je imelo v preteklem letu 96 udov. Skrbelo je za poduk udov z rednimi pedavanji ob nedeljah zvečer in s podučnimi predstavami. Udje imajo na razpolago tudi knjižnico, ki sicer ni še obsežna, pa vendar nudi precej podučnega in zabavnega berila. — Dohodkov je bilo v preteklem letu 2040 kron 93 vinarjev, stroškov pa 1126 kron, prestalo torej čistega dobička 914 K 93 v. V odbor za tekoče leto so bili izvoljeni: N. Bernard (načelnik), I. Krive (podnačelnik), P. König (blagajnik, I. Trojar (tajnik), J. Ažman, Fr. Zaveljcina, J. Novak, P. Rožman, S. Ažman, I. Vidmar. odborniki.

Katoliško izobraževalno društvo v Trzliču bo imelo v nedeljo 25. t. m. ob 4. uri popoldne svoj redni občni zbor v društveni bralni sobi. Vspored: 1. Poročilo predsednikovo. 2. Poročilo blagajnikovo. 3. Poročilo knjižničarjevo. 4. Poročilo nadzornikov. 5. Potrditev letnega računa. 6. Poročilo o ustanovitvi posebnega odseka v

podporo obolelih društvenikov in volitev upravnega odbora za ta „bolniški sklad“. 7. Slučajnosti.

Strokovno društvo strojarskih pomočnikov v Kranju je imelo v hotelu „Nova Pošta“ v nedeljo 11. t. m. občni zbor. Udeležili so se tega zbora 4 zastopniki iz Trzliča, 2 iz Ljubljane in 1 iz Vrhnike. Kranjski strojarji bili so polnoštevilno zbrani. To koristno društvo ima 100 rednih ter 8 podpornih članov. Dohodkov je imelo društvo v l. 1902 1085 K 75 h, izdatkov 586 K 29 h, torej čistega prebitka 499 K 46 h. Vse društveno premoženje znaša lepo svoto 1341 K 08 h. Omeniti nam je, da vodijo društvo popolnoma samostojno sami strojarji, ki vsi pripadajo katoliško-narodni stranki. Izvolili so si odbor, ki je sedaj tako-le sestavljen: predsednik: Anton Omersa, podpredsednik: Valentin Kremžar, njega namestnik: Jožef Viršak, tajnik: Anton Janša, njega namestnik: Ivan Janša, nadzorniki: Ivan Bregar, Iv. Noč, Franc Fortuna, Franc Opeka in Andrej Rogoč. V razsodništvo so bili voljeni: Jakob Perné, Ignacij Hojkar in Jožef Kapucin. — V nedeljo 1. febr. napravi to društvo v prostorih gosp. Rudolfa Jegliča (Nova Pošta) plesno veselico, pri kateri bode svirala kranjska meščanska godba pod vodstvom g. kapelnika V. Vlasaka. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina za osebo 80 h. Čisti dohodek je namenjen društveni blagajni.

Iz Križev pri Trzliču. V nedeljo dne 18. t. m. imelo je naše „Kat. izobraževalno društvo“ svoj občni zbor, katerega se je udeležilo nad polovico udov. Predsednik župnik č. g. Fr. Porenta pozdravi navzoče in jih opominja k vstrajnosti, ne bati se nasprotnikov, kateri so mislili našemu društvu izkopati grob, a so se opekli. Društvo je ravno v tem letu najbolj napredovalo. Za društvo je bilo leto 1902 slavnostno leto, ker takih slavnosti še ni videla kriška fara, ko jih je priredilo društvo to leto. Prvič si je kupilo društvo novo lepo zastavo ter jo na prav slovesen način blagoslovilo, h kateri slavnosti so prihitela tudi druga društva, ki so istega mišljenja kot naše, namreč katoliškega, in sicer „Zveza“ iz Ljubljane s zastavo sv. Mihaela, potem „Delavsko društvo“ z Jesenic s zastavo in pa bratsko društvo iz sosedne fare iz Trzliča tudi s svojo zastavo. Slavnost povečevalo je tudi 13 duhovnih gospodov, med njimi zlasti g. dekan A. Koblar iz Kranja, kateri je tudi zastavo blagoslovil, potem ustanovitelj in prvi predsednik društva g. župnik Jožef Volc iz Velikih Poljan pri Ribnici. Slavnosten dan bil je za naše društvo dan birme, ko so prezvzvišeni g. knezoškof obiskali in počastili naše društvo ter se še celo udeležili predstave. Dalje poziva navzoče, naj pridno bero časnike in knjige ter naj pogosto zahajajo v društvo. Nato poroča tajnik o delovanju odborovem v letu 1902., knjižničar o knjižnici in blagajnik o denarnem stanju. Nato predlaga g. predsednik, naj vstanejo vsi raz svojih sedežev v znak zahvale gosp. Franc Oranču, ker je pripeljal zastavo od Kranja do sem brezplačno in še celo voznino od Dunaja do Kranja plačal iz svojega. Vsi vstanejo. Nato pa g. podpredsednik predlaga, naj se mu gosp. predsednik zahvali v imenu celega društva, kar se enoglasno sprejme. H koncu predlaga gospod Jožef Sitar, naj se napravijo na zastavo še slovenski trakovi. Sprejme se enoglasno. G. Fran Logar predlaga, naj se napravi pogrebni venec. Se zopet sprejme enoglasno. Gosp. predsednik pa predlaga, naj bi se na zastavo napravil črni trak za pri pogrebnih udov. Enoglasno sprejeto. Nato sledi volitev odbora. Volitev je bila tajna na listkih. V odbor so izvoljeni naslednji gospodje: župnik Franc Porenta, Fr. Perko iz Križev, A. Perko iz Seničnega, Matevž Zepič iz Križev, Jožef Janč iz Seničnega, Fr. Maly iz Golnika, Peter Sitar iz Križev, Jož. Perko iz Seničnega, Fr. Logar iz Križev, J. Naglič iz Pristave. Nato gospod predsednik zaključuje zborovanje.

Iz Trnovnega na Notranjskem. „Katoliško izobraževalno društvo“ imelo je svoj občni zbor, katerega se je večina udov udeležila. Gosp. predsednik poroča, da je priredilo društvo v pretečenem letu več predstav, n. pr. „Sveto Nežo“, „Jeza

nad petelinom in kes“, „Kmet Herod“ ter tom-bolo in podučna predavanja. Meseca septembra udeležili so se trije udje našega društva shoda katoliških nepolitičnih društev v Ljubljani, da tam zastopajo naše društvo, ter da se natančneje poučijo o delovanju takih društev. Poročilo blagajnika „Katol. izobraževalnega društva“ in blagajnika „Mladiške čebelice“ se je sprejelo z odobrenjem. Kar se tiče knjižnice, je povedal gospod knjižničar, da se nahaja v društveni knjižnici 350 knjig raznovrstne vsebine in razni časniki. Na predlog č. g. kaplana J. Brajca se je sklenilo, posebno zabavnih mladeniških spisov si nabaviti ter v ta namen si naročiti, knjige, ki so nasvetovane v koledarju „Katol. tisk. društva“ za l. 1903. Glede članarine se je sklenilo zmanjšati prispevek 20 h na 10 h ter da se mora članarina vsaj za pol leta naprej plačati, drugače ima blagajnik preveč sitnostij. V novi odbor bili so voljeni sledeči gospodje: Avgust Weith, predsednik; kapelan Jožef Brajca, podpredsednik; Ant. Logar, blagajnik; Anton Benigar, namestnik; Fr. Valenčič, tajnik; Miha Zidar, namestnik; Franc Šircelj, knjižničar; Josip Božič, namestnik. Računskim pregledovalcem sta izvoljena: Alojzij Benigar in Ivan Sajn. — Nazadnje pa je občni zbor z velikim navdušenjem izvolil za svojega častnega člana č. g. Fr. Ks. Oraniča, kapelana v Trnovem v zahvalo, za trud in požrtvovalnost, katero je imel v društvu od prvega društvenega začetka.

Pozor! Pozor!

V torek, dne 27. januarja

bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“

ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!

Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.“

Spominjajte se ljudskega sklada!

Vsi

v soboto 31. januarja 1903 ob 8. uri zvečer

v prostore „Starega strelišča“

kjer se vrši

sijajna predpustna veselica železničarjev.

Svira vojaška godba.

Vstopnina 40 vinarjev.

Sloveči profesorji
medicine in zdravniki
priporočajo

tinkturo za želodec

lekarnarja

Gabrijela Piccoli-ja

v Ljubljani,

prov. zalagatelj Nj. svet. papeža

kot sredstvo, ki krepča želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odprtje telesa, posebno za one, ki trpe na zastaranem zaprtju.

Tinktura za želodec razpošilja lekarnar PICCOLI v Ljubljani v školjčkah z 12 steklenicami za K 2:52, s 24 steklenicami za K 4:80, s 36 steklenicami za K 7:—, s 70 steklenicami za K 13:—, Poštni zavoj po 5 dkg. 40 II. 10—6.

